

IV. Když Polané živi byli o sobě po těch horách, byla cesta z Varah do Hřek a ze Hřek po Dněpru, a vrob Dněpra vlakl do Lovoti, po Lovoti (řece mohlo se) přijít do Ilmerského jezera velikého, z kteréhožto jezera teče Vlechov, a vylévá se v jezero veliké Nevo, a toho jezera ústí vohází do moře Varazského, a po tom moři lze jíti až do Říma, a od Říma přijíti po též moři k Carohradu, a od Carohradu lze přijíti v Pontské moře, do něhož teče Dněpr řeka. Neb Dněpr přichází z Okovského lesa, a teče na poladne; a Dyina z téhož lesa vohází, a jde na půlnoc, i vylévá se v moře Varazské. Z téhož lesa teče Vilha na východ, a vylévá se sedmdesatým ústím v moře Chvalisské. A protož může se jíti z Ruské země po Vlze do Bulhar i do Chvalis, a na východ přijíti v podl Sémův; a po Dvině do Varah, z Varah do Říma, a z Říma ku plemenu Chámovu. A Dněpr vylévá se v moře Pontské trojím ústím, kterážto moře slove Ruské; a po něm učil svatý Ondřej, bratr Petrův, jakož vypravují.¹⁾...

V. Když Ondřej učil v Sinopii, a přišel do Korsuné, shledal, že z Korsuné jest blízko ústí Dněprské, i umnil sobě jíti do Říma, a přišel v ústí Dněprské, odtud šel po Dněpru vzhůru, a náhodou přišel i stannl pod horami na břehu. A za jitra vstav, i řekl učenkům, kteří byli s ním: „Vidíte-li hory tyto? na těch horách vysvitne milost boží, a bude tu město veliké, a chrámy mnohé tu Bůh vztyčí.“ A všed na ty hory, blahoslavl je, postavil kříž, a pomodliv se Bohu i slezl s hory té, kdež později vystaven byl Kyjev, a šel dále po Dněpru vzhůru. I přišel do Slovan, kdež nyní jest Novohrad, a viděl tu lidi přebývající, jak jest jich obyčej, a jak se myjí a (v lázni) metlami mrskaří, i podivil se jim. I šel do Varah, a přišel do Říma, i vypravoval, jak mnoho naučil a jak mnoho viděl; i řekl jim: „Divnou věc viděl jsem v zemi Slovanské, když jsem šel sem; viděl jsem lázně dřevěné, a vytopí je náramně,

a svlskou se do naha, i oblejí se kvasem louhovým, a vezmou na se proutí mladé, bijí se sami, a toho se dobýv, že sotva živi vylezou, i oblejí se vodou studenou, a tak oživou;²⁾ a to dělají po všecky dni, nejsouce nikým mučeni, ale sami se mučí, a to dělají sobě lázeň, a ne kázeň.“ A oni slyšice to, divili se. Ondřej pak pobyv v Římě, přišel do Sinopie.

VI. Polané pak živi byli o sobě, a vládlí rody svými; kterážto Polané až dotud bratři byli, a živi byli každý s svým rodem i na svých místech, vládnouce každý rodem svým. Byli tři bratři, jednomu říkali Kyj, a druhému Štěk, a třetímu Choriv, a sestra jich jmenovala se Lybed. I měl Kyj sídlo své na hoře, kdež nyní jest úvoz Boričev, a Štěk měl sídlo na hoře, kdež nyní se zove Štěkovic, a Choriv na třetí hoře, od něhož se nazvala Chorovice. I vystavěli město hrazené ve jméno bratra svého nejstaršího, a nazvali je Kyjev. Byl okolo města les a bor veliký, i lovili v něm zvět, byliť muži moudří a důmyslní, a nazývali se Polané, od nichžto jsou Polané v Kyjevě po tento den.³⁾ Jiní pak, nevědouce toho, pravili, že Kyj byl jest převorník; neb u Kyjeva býval převoz tehdež s oné strany Dněpra, protož říkali: na převoz na Kyjův. Kdyby však býval Kyj převozníkem, tehdy nebyl by chodil do Carohradu⁴⁾; ale ten Kyj byl knížetem v rodě svém. A když přišel k císaři,⁵⁾ jakož vypravují, veliké cti dosáhl od císaře, za kterého císaře přišel. Když pak se zase vracel, přišel k Dunaji, obhlíhl si místo a vystavěl malé hrazené městečko, i chtěl se tu s rodem svým usaditi, ale nepustili mu toho, kteří tu na blízku byli živi; a dotud ještě

²⁾ A byli tehdež pohané, oběťující jezertm i studenkám a hujím, jakož i jiní pohané. Sof. vr.

³⁾ náslitě a valčně Nih.

⁴⁾ nevíme toho samí, ale jen o tom víme, jakož vypravují, že veliké cti dosáhl od císaře, kterého nevím, ale za kterého císaře přišel. Hip.

toho z vile své, ale z božho povelení. Jakož i za Faraona, krále Egyptského, když přivedli Mojžíše před Faraona, i řekli starci Faraonovi: „Tento pokoi zemi Egyptskou!“ Jakož se i stalo; zhynuli Egypťané od Mojžíše, a první bývali (Israelští) jich sluhý. Tak i tito (Kozaré) první vládlí, ale posleze jimi samými budou vládnouti (Polané); jakož se i stalo, neb knížata Ruská panují nad Kozary i po dnešní den.

852 XIII. Léta 6360, indikta 15, když počal Michael císař (Hřecký) panovati, počala se nazývati Ruská země. Neb o tom zvěděli jsme odtud, že za toho císaře napadali Rusové na Carohrad, jakož se píše v letopisu hřeckém. A protož odtud počnem, i čísla položíme.

Tak od Adama do potopy let 2242; a od potopy do Abrahamama let 1082; a od Abrahamama do vyjití Mojžíšova let 430; a od vyjití Mojžíšova do Davida let 601; a od Davida i od počátku panování Salomonova do poplenní Jeruzaléma let 448; a od poplenní do Alexandra let 318, a od Alexandra do narození Kristova let 333; a od Kristova narození do Konstantina let 318; od Konstantina pak až do toho Michaela let 542. A od prvního léta Michaelova do prvního léta Olegova, Ruského knížete, let 29; a od prvního léta Olegova, když sídlo své vzal v Kyjevě, do prvního léta Igorova let 31; a od prvního léta Igorova do prvního léta Svatoslavova let 33; a od prvního léta Svatoslavova do prvního léta Jaroplukova let 28; a Jaropluk panoval let 8; a Vladimír let 37; a Jaroslav panoval let 40. A protož od smrti Svatoslavovy do smrti Jaroslavovy let 85; a od smrti Jaroslavovy do smrti Svato-
toplukovy let 60.

Ale my ku předešlému se navrátíme a vypravíme, co se přihodilo v ta léta; jakož jsme první počali byli první léto Michaelem, a pořadem položíme čísla.

853 XIV. Léta 6361; léta 6362; léta 6363; léta 6364; léta

6365; léta 6366 Michael císař vytáhl s vojsky po břehu 858 i po moři na Bulhary; a Bulharé vídonce, že nemohou odolati, prosili, aby byli pokřtěni, i pokřtili se Hřeckům. Císař pak pokřtil knížete jich, i bojarů všech, a pokoi učinili s Bulhary.

Léta 6367 brali daň Varazi, přicházejíce ze zámoří, na Čudech, i na Slovanech, i na Meranech, i na Vestech, i na Kir-
vících; a Kozaré brali (daň) na Polanech, i na Severanech, i na Vjaticích, brali po popelci a veveřici od dymníku.

XV. Léta 6368; léta 6369; léta 6370 vyhnali^{a)} Varahy 860 za moře, a nedali jim daně, i počali sami sobě vládnouti, 862 a nebylo u nich práva; i vstal rod na rod, nenávrděli se vespolek, a počali sami proti sobě bojovati. I pravili sami mezi sebou: Vyhledejme sobě kníže, kterýž by vládnul námi, a soudil po zákonu^{b)}. I šli za moře k Varahům, k Rusům; neb tak se nazývali ti Varazi Rusy, jakož se jimi nazývají Švédý; a jimi Normany, Anglany, jimi Goty, tak i ti. I řekli Rusům Čudi, Slované, i Křivci, i Vesi: Země naše veliká jest i oplývá vším, ale řádu v ní nemá; i pojďte panovat a námi vládnout. I vybrali se tři bratři s rody svými, pojali s sebou všecky Rusy, a přišli^{c)}; nejstarší, Rurik, usádlí se v Novohradě, a druhý, Sineus, na Bělojezeře, a třetí, Truvor, v Izborště. A od těch Varah dostala jméno země Ruská, Novohradští: ti lidé Novohradští jsou z rodu Varáškého, první však byli Slované^{d)}. Po dvou pak letech Sineus umřel, i bratr jeho Truvor, a ujal vládu Rurik,^{e)}

[13]

^{a)} Slované Per.

^{b)} po řádu, po zákonu. Hip.

^{c)} nejprve ke Slovanům, a vystavěli hrazené město Ladogu, a nejstarší, Rurik, sedl v Ladoge Hip. Chl. Troj.

^{d)} Rur. Nik. klade sem tyto zprávy: Léta 6372 (864) byl od Bulharů zabít Oskoldův syn. Téhož léta stýskali sobě Novohradští, pravice, že: „Musíme býti otroky, a mnoho zlého všelijak snašeti od Rurika i od rodu jeho.“ Téhož léta zabl Rurik udatného Vadima, i jiných mnoho Novohradských, rádcův jeho, pobl.

^{e)} sám jediný, a přišel k Ilmeru, vystavěl město hrazené nad Vicho-

862 i rozděval mužům svým města, tomu Polotsk, tomu Ros-
tov, jinému Bělojezero. I po těch městech jsou přichová-
Varazi; ale první osadníci v Novohradě (byli) Slované,
a v Polotské Křivici, v Rostově Merané, v Bělojezeze Vesi,
v Muromě Muromci; a nad těmi nade všemi panoval Rurik.

I byli u něho dva muži, ne z plemene jeho, ale^{e)} boja-
rové,⁴ a ti vyprosili se k Carohradu s rodem svým. I šli po
Dněpru, a jdouce mimo, užívali na hoře městečko hrazené,
[14] i otázali se, říkánce: Či to městečko? Oni pak řekli jim:
„Byli jsou tři bratři, Kyj, Ščěk, Choriv, ti to městečko
vystavěli; i zabývali, a my, jich rodin, tu přebýváme,
plátcové daň Kozarim.“ Oskold pak a Dir⁵ usadili se v městě
tom, a mnohé Varahy sebrali, i počali vládnouti Polskou
zemí, když Rurik panoval v Novohradě.

863 XVI. Léta 6371; léta 6372; léta 6373; léta 6374 táhl
Oskold a Dir na Hřeky, a přitáhli ve čtrnáctém létě Mi-
chaela císaře. Císař pak byl odtáhl na Agarany, a když
došel k Černé řece, poslal eparché k němu zprávu, že Ru-
sové táhnou na Carohrad; i vrátil se císař. Ti pak do vnitř
zátoky mořské všedše, mnoho křesťanův pobili, a ve dvou
stech koráběch Carohrad obstoupili. Císař pak ledva do
města vešel, s patriarchem s Fotiem odebral se tam do
chrámu svatě boží Rodičky ve Vlachemě, a celou noc
ztrávil na modlitbě; a potom božskou řízu svatě boží
Rodičky zpívající vynesl a omočil v řeku. I byla tišina,
a moře bylo se ukrotilo; a ihned bouře povstala s větrem,
a vlny veliké vstaly jedna za druhou, a bezbožných Rusů
koráby (bouře) rozmotala a ku břehu přivhla, a je (Rusy)
pohubila, takže málo jich z takové bídý mohlo uteci, a ti
se vrátili domů.⁶⁾

vem, a nazval je Novohrad, i sedl tu co kníže Čil. Hip., rozdávaje
země mužům svým, aby stavěli města hrazená, Rada.

^{a)} ani Hip.

^{b)} I tato zpráva větším dílem uzata jest z Jiřího Hamartola, jehož text
hřecký viz u Biel. I, 846.

XVII. Léta 6375;^{a)} léta 6376 počal (po císaři Michae-
lov) panovati Basiliij. 867

Léta 6377 pokřtěna byla veškerá země Bulharská. 868 [15]

Léta 6378; léta 6379; léta 6380; léta 6381; léta 6382; 870

léta 6383; léta 6384; léta 6385; léta 6386; léta 6387 umřel 870
Rurik, vzdav knížecí panování své Olegovi, kterýž byl
z rodu jeho, i vloživ jemu syna svého Igora na ruce; neb
Igor byl ještě velmi malé dítě.

XVIII. Léta 6388; léta 6389; léta 6390 šel Oleg, pojav 880
s sebou mnoho vojska, Varahy, Čudy, Slovary, Merany,
Vesy, Křivice, a přitáhl ke Smolensku do Křivice, a vzal 882
město, i osadil muži svým. A odtud táhl dolů a vzal Lu-
beč, i osadil muži svým. I přitáhl k horám Kyjevským,
a shledal Oleg, že tu Oskold a Dir panují, i ukryl vojsko
v lodech, a jiné zůstavil pozadu, a sám přišel, nesa děcko
Igora. I připlul pod Ubersko, ukryv vojsko své, a poslal
k Oskoldu a Dirovi, řka: „Jsmo hosté, a jdeme do Hřeč
od Olega i od Igora kněžice; i přijďte k nám, ke svým
rodným.“ A Oskold i Dir přišli. I vyskákali všickni ostatní
z lodí, a řekl Oleg Oskoldu a Dirovi: „Vy nejste knížata,
ani rodu knížecího, ale já jsem rodu knížecího,“ a (vtom)
vynesl Igora: „a tento jest syn Rurikův!“ I zabili Oskolda
i Diru, a nesl na horu, a pohřbili je na hoře, kteráž se nyní
zove Ubersko, kdež nyní jest Ohnin dvůr;^{b)} na té mohyle
vystavěl Olma chrám svatého Mikuláše; a Dirova mohyla
jest za svatou Irenou.

I obral sobě Oleg sídlo knížecí v Kyjevě; i řekl Oleg:
„Toto budíž máti měst Ruských!“ A byli u něho Varazi [16]
i Slované, a ostatně nazvali se Rusy. Tento pak Oleg začal

^{a)} Tuto ukládá rkp. Nit. zprávy následující: Léta 6375 vrátili se
Oskold a Dir z Carohradu v malé družině, a nastal v Kyjevě veliký
pléč. Téhož léta byl v Kyjevě hlad veliký. Téhož léta pobili Oskold
a Dir mnoho Peceněhův. Téhož léta uprchlo od Rurika z Novo-
hradu do Kyjeva mnoho mužův Novohradských.

^{b)} a na té mohyle postavili chrám svatého Mikuláše. Per.

i uteče, ať hledají jeho, až se naleznou; a naleznou-li se, ať bude zabít. Jestliže udeří mečem, neb kopím, neb jakoukoli zbraní Rus Hřeka, nebo Hřek Rusa, ať pro to provínění zaplatí střibra pět liber podlé zákona ruského; nemá-li žádného jmění, ať prodáno bude, cokoliv se zač prodati může (z jeho věcí), ano i oděv, ve kterém chodí, i ten má se s něho svléci, a co se ostátku dotýče, ať vykoná přisahu podlé víry své, že nemá niehož, a tak bude propuštěn. Bude-li chřítí císařstvo naše od vás vojsko na naše nepřítelny, tehdy máme psáti k velikému knížeti vašemu, a ten ať pošle k nám, mnoho-li chceme: a z toho poznají jiné země, jakou lásku mají Hřekové s Rusy. My pak úmluvu celou napsali jsme na dvou listech, a jeden list jest u císařstva našeho, na němž jest kříž i jména naše napsána, a na druhém poslové vaši i hosté vaši. A ti, kteří odejdou s poslem císařstva našeho, ať ho doprovodí k velikému knížeti Ruskému Igorovi a k lidem jeho, kteřížto přijmouce list vykonají přisahu, že skutečně zachovají, jakož jsme se umluvili a na ten list napsali, na němž jsou napsána jména naše. My pak (Rusové), kolik nás jest pokřtěných, zapřisáhli jsme se chrámem svatého Eliáše ve chrámně sborovém, a předležícím svatým křížem i tímto listem, že zachováme vše; co na něm napsáno jest, a že niehož z něho nepřestoupíme; a kdo toto se strany naší přestoupí, buď kníže anebo kdokoli jiný, buď pokřtěn anebo nepokřtěn, ať nemá pomoci od Boha, i ať bude otrokem po celý život budoucí^{a)}, a svou vlastní zbraní ať bude zabít. A nekrřtění Rusové mají odložit štíty své i meče své nahé, obrně své i ostatní zbraně, a mají přisahati o všech věcech, ježto jsou napsány na tomto listě, že zachovány budou od Igora, i ode všech bojarův i ode všech lidí se strany Ruské na budoucí léta i navždy. Jestliže kdo z knížat nebo z lidí ruských, budiz křesťan

a) v životě tomto i budoucím Hip.

nebo nekrřesťan, toto přestoupí, co na tom listě napsáno jest, bude hoden, aby umřel svou zbraní, i ať bude proklet od Boha i od Peruna, že přestoupil svou přisahu. A dokud bude dobrý Igor, veliký kníže, živ, ať toto zachová, láska pravá aby se nezrušila, dokud slunce svítí a svět stojí, na rynnější věky i na budoucí.²³

Poslové pak Igorem posláni přišli k Igorovi s posly hřeckými, a vypravovali všecky řeči císaře Romana. Igor pak povolal k sobě posly hřecké, a řekl jim: „Mluvte, co vám oznámil císař.“ I řečli poslové císařští: „Aj, poslal nás císař, rád jest pokoj, chce pokoj míti s knížetem ruským a lásku. Tvoji poslové vedli jsou císaře naše ku přisaze, a nás také poslali, abychom ku přisaze vedli tebe i lidi tvé.“ I přisáhl Igor, že tak učiní. Zjitra povolal Igor posly, a přišel na chlum, kde stál Perun, i odložil zbraně své, i štíty, i zlato, a vykonal Igor přisahu i lidé jeho, co bylo Rusův pohanských; a křesťanské Rusy vedli ku přisaze v chrámně svatého Eliáše, jenž jest nad potokem konce Pasiňní besedy a Kozare, bylť tento chrám sborový, neb pmozi Varazi byli křesťané. Igor pak utvrdil pokoj se Hřeky propustil posly, obdariv je kožíšinami, i čeledi, i voskem, a propustil je. Poslové pak přišli k císaři, a oznámili všecky řeči Igorovy, i lásku jeho k Hřekům.

XXVIII. Igor pak počal panovati v Kyjevě, pokoj maje se všemi zeměmi. I přiblížil se podzim, a (Igor) počal zamýšleti proti Dřevanům, chtě jim uložiti větší daň.

Léta 6453. Téhož léta řečli družina Igorovi: „Shlové Svěnadovi vystrojili jsou se zbraní a šatstvem, a my jsme nazí; pojď, kníže, s námi na daň, ať i ty něčeho dobuděš i my.“ I poslechl jich Igor, a šel do Dřev na daň; a přimyslíl k daní předešlé, i násilí činil jim on i muži jeho; a vybrav daň, táhl do města svého. Na cestě zpáteční pak se rozmysliv, řekl družině své: „Jděte s daní domů, a já se vrátím, a ještě si pochodím.“ I propustil družinu svou

980 dítě cizoložné; a protože ani otec nemiloval jeho, neb byl od dvou otcův, od Jaropluka i od Vladimíra.

Potom pravili Varazi Vladimírovi: „Toto město naše jest, my jsme jeho dobyli, a chceme vzíti na nich výplatu, po dvou hřivnách od člověka.“ I řekl jim Vladimír: „Počkejte, až vám kuny seberou, za měsíc.“ I čekali za měsíc, a nedal jim nic. I řekl Varazi: „Obelstl jsi nás, ukaž nám cestu do Hřek.“ A on řekl jim: „Jděte.“ I vybral z nich muže dobré, moudré a udatné, a rozdal jim města; ostatní pak šli do Carohradu do Hřek. I poslal před nimi posly, vzkázav takto císaři: „Aj, jdou k tobě Varazi, nechtěj jich držeti v městě, sic učiní tobě zle, jakož i zde (učinili), ale rozptyl je různě, a sem nepouštěj nízdného.“

[60] I začal kníže Vladimír panovati v Kyjevě sám jediný. A postavil modly na chlumu vně dvora věžního: Peruna dřevěného, a hlavu jeho stříbrnou, a vous zlatý, i Chrsa, Daždboha i Střiboha, Sima, Regla⁴⁶ i Mokoše. I obětovali jim, nazývajíce je bohy, a přiváděli syny své i dcery, a obětovali je běsům, i poškrvnil zemi třehami svými, a poškrvnila se krví země Ruská i chlum ten. Ale předobrotivý Bůh nechtěl smrti hříšníkův; na tom chlumně nyní stojí chrám svatého Basilije, jakož později oznámíme. My pak ku předešlému se navratme. Vladimír pak posadil Dobryni, ujce svého, v Novohradě. I přišed Dobryně do Novohradu, postavil⁴⁷ modlu nad řekou Vlohovem, i obětovali jí lidé Novohradští jako Bohu. Byl pak Vladimír poražen chřívostí ženskou, a byly jemu v manželství oddány: Rogněda, kterou posadil na Lybedi, kdež nyní stojí víská Předslavino, od níž zplodil čtyry syny: Ijaslava, Mstislava, Jaroslava, Vsevlada, dvě dcery; od Hřekyně Svatosluka; od Čechyně Vyšeslava, a od druhé Svatoslavě⁴⁸ a Stanislava; a od Bulharyně Borisa a Gleba; a souložnic

⁴⁶) Peruna Hřp.
⁴⁷) Svatoslava, Mstislava Hřp.

měl 300 na Vyšehradě, a 300 v Bělohradě, a 200 na Břes-
tově ve vsi, kterou i nyní zovou Břestovo. A byl i ještě
nesyt smilstva, přiváděje k sobě provdané ženy a pannu
przně; neb byl milovný žen jakož i Šalomon;⁴⁹ měl⁵⁰ pryč,
Šalomon žen 700 a souložnic 300. A byl moudrý, ale na-
konec zahynul; tento pak byl nemoudrý, ale nakonec
nalezl spasení. Veliký jest Hospodin i veliká síla jeho, a
moudrosti jeho není konce.⁵¹ Neb zlá jest ženská lest, jakož
praví Šalomon, pokáv se, o ženách: Nehleď k zlé ženě,
neb med kape od úst ženy nevěstky, na čas lahodí ústům
tvým, a naposled hořejší nade žluč nalazeneš; kdo se při-
pojví k ní, vejdu smrti do pekla; neb nechodí po cestě
života, ale hlučné jsou stezky její a nemoudré.⁵² A to praví
Šalomon o nevěstkách; o dobrých pak ženách dí: Dražší
jest nad kamení drahocenné, muž její raduje se z ní; neb
dobře činí muži svému po celý život; hledíc sobě vlny a
lnu, dělá rukama svými, čeho třeba. Podobna jest loďi
obchodní, zdaleka sbírá sobě bohatství; i vstává záhy
ráno, a dává pokrm domu a práce děvkám. Ohledala pole
i koupila je, z prací rukou svých šípila vlnici. Přepásavší
silně bedra svá, utvrdila ramena svá ku práci, i zakusila,
jak dobré jest dělati; a nehasuje kahanec její celou noc.
Ruce své vztahuje k věcem užitečným, lokty své obrací
ku vřeteniu, ruce své otvírá chudému, a ovoce podává
nuznému; nestará se muž její o dům svůj, když se kde
obmešká, všickni jeho budou jí oděni, dvojnásobný oblek
udělá muži svému, nachový a kmentový sobě oděv. Patrný
bývá v hranách muž její, když sedne na sněmiště se star-
šími obyvateli země; opony udělala i dala na prodej. Ústa
svá otvírá k moudrosti, ku počátku mluví jazykem svým,
v pevnost i v krásu obléká se, almužna její povznesla děti

⁴⁹) Praví kniha králův Řehořem mluším o Šalomonovi, že měl
žen sedm set atd. Hřp.
⁵⁰) Srov. Zalm CXLIV, 3.
⁵¹) Přisl. V, 3—6.

985 vati, a chmel počne tonouti.“ I vrátili se Vladimír zase do

986 Kyjeva. Prišli Bulháři víry Muhametské, říkáuce:

Léta 6494 přišli Bulháři víry Muhametské, říkáuce: „Ač jsi ty kníže moudrý a rozšáfný, však neznáš zákona; ale věř v zákon náš, i pokloň se Muhametu.“ I řekl Vladimír: „Jaká jest víra vaše?“ Oni pak odpověděli: „Věříme v Boha, a Muhamet učí nás, říká: obřezati údy tajně, a svíniny nejísti, vína nepít, a po smrti s ženami hověti smilné chytrosti; dát Muhamet každému po sedmdesáti ženách krásných, vyběře jednu krásnou a všech krasotu vloží na tu jednu, a ta bude jemu ženou. A zde, pryč, sluší všelikou nečistotu páchat; jest-li kdo na tomto světě chudý, tehdy ale to jemu bylo nemilé: obřezání údův, a o nejedení mas svinských, a o pití víbec, i řekl: „Rusům jest pití rozkož, nemůžem bez toho býti.“

[65] A potom přišli Němci^{a)}, říkáuce: „Přišli jsme poslání byvše od papeže.“ I řekl jemu: „Vzkázal ti takto papež: Země tvoje jest jako i země naše, ale víra vaše není jako víra naše; neb víra naše světlo jest, klaníme se Bohu, jenž stvořil nebe i zemi, hvězdy, měsíce i vše, co dýše, ale bozi vaši dřevo jsou.“ Vladimír pak řekl: „Jaké jest vaše přikázání?“ A oni odpověděli: „Postiti se dle možnosti, a když kdo pije neb jí, to vše k chvále boží, praví učitel náš Pavel.“^{c)} I řekl Vladimír Němcům: „Jděte nazpět, protože otcové naši jsou nepřijali.“

U slyševše to Židé Kozarští přišli, říkáuce: „Slyšeli jsme, že přišli Bulháři i Křesťané, učíce tě každý jich víře své; křesťané totiž věří v toho, jehož jsme my ukřižovali; a my

^{a)} pakli zde jest bohavý, tehdy bude i tam; *Hip.*

^{b)} z Říma *Hip.*

^{c)} I Kor. X, 31.

986 věříme v jediného Boha Abrahamova, Izákova, Jakubova.“ I řekl Vladimír: „Co jest vaše přikázání?“ A oni odpověděli: „Obřezati se, svíniny nejísti, ani zajecny, sobotu světiti.“ A on řekl: „Kde pak jest vaše země?“ A oni odpověděli: „V Jerusáleme.“ On pak řekl: „Jest-li tam i nyní?“ A oni odpověděli: „Rozhňeval se Bůh na otce naše, i rozptýlil nás po krajínách pro hříchy naše, a vzdána byla země naše křesťanům.“ On pak řekl: „I kterak vy jiných učíte, sami odvržení jsouce od Boha i rozptýlení? Když Bůh mluval vás i zákon váš, nebyli byste rozptýlení po cizích zemích; zdali nám tážož chcete přát?“

Potom poslali Hřekové ku Vladimírovi mudrce, říkáuce takto: „Slyšeli jsme, že přišli jsou Bulháři, učíce tě, abys přijal víru jich; jich pak víra poškvřňuje nebe i země, kterážto proklati jsou více všech jiných lidí, připodobivše se k Sodomé a Gomoře, na něž pustil Hospodin kamení boroucí a potopil je, i propadli se; jakož i těch očekává den záhuby jich, když přijde Bůh soudit země i zahubí všecky, kdo ční bezpravi a páchají nečistotu; neb tito vyplachují žalůdky své, v ústa vlévají a po bradě jim teče, vzpomínajíce Muhameta; též i jich ženy páchají touž nečistotu i jiné horší, od smíšení mužských i ženských okoušejí.“ Slyše to Vladimír, plnul na zemi, říká: „Šeredná to věc!“ Mudrce pak řekl: „Slyšeli jsme i o tom, kterak přišli z Říma počít vás víře své, a víra jich málem s námi se ržzní; neb užívají při službách božích chleba přesného, totiž oplatkův, jichžto Bůh neustanovil, ale poručil chlebem sloužiti, i ustanovil apoštolům, vzav chléb a řekl: Totoť jest tělo mé, lámáno za vás. Takéž i číši vzav, řekl: Totoť jest krev má nového zákona.“^{a)} Třito pak toho nečinní, nezachovali jsou víry.“ I řekl Vladimír: „Přišli ke mně Židé, pravíce, že: V koho Němci a Hřeci věří, toho jsme my ukřižovali.“ A mudrce odpověděli: „Pravda jest, že v toho věříme; neb

^{a)} *Mat. XXVI, 26—28; I Kor. XI, 24—25.*

987 stranném místě, ukazující krasotu chránovou, zpěvy

i služby biskupské, přisluhování diakonův, a vykládající jim, kterak slouží Bohu svému. A oni u vytržení jsouce, divili se, i pochváľili službu jich. I povolali je císařové Basilij a Konstantin k sobě, a řekli jim: „Jděte do země své,“ i propustili je s dary velikými a s počestností. Oni pak přišli do země své, a kníže svolal své bojáry a starši. I řekl Vladimír: „Ať, přišli poslaní naši muži, slyšme od nich, co bylo.“ I řekli: „Vyravujte před družinou.“ A oni řekli: „Šli jsme nejprve do Bulhar a dívali jsme se, jak se poklánejí v chrámě, totiž v modlitebnici: strojice bez pasu, pokloní se a sedne, i hledí sem a tam jako běsný, a není radosti mezi nimi, ale zármutek a smrad veliký; není dobrý jich zákon. I přišli jsme do Němec, a viděli jsme, kterak ve chrámech mnohé služby konali^{b)}, ale krásoťy neviděli jsme nižádné. I přišli jsme pak do Hřek, a vedli nás, kde slouží Bohu svému, a nevěděli jsme, na nebi-li jsme byli, nebo-li na zemi: neb není na zemi takového podívání, ani krásy takové, i neumíme toho ani pověditi; toliko to víme, že tam Bůh s lidmi přebývá, a jich služba boží jest lepší než ve všech jiných zemích. My tedy nemůžeme zapomenouti krásy té; neb každý člověk, když okusí prvé sladkosti, potom hořkosti nepřijímá: tak ani my nechceme zde býti.“ I odpověděli bojaré, řkouce: „Kdyby špatný byl zákon hřecký, nebyla by ho přijíala bába tvá, Olga, kteráž byla moudřejší nade vše lidi.“ A Vladimír odpovídaje řekl: „Kde tedy přijmeme křesť?“ A oni pravili: „Kde ti libo.“ A když minul rok,

988 XLI lta 6496 táhl Vladimír s vojskem na Korsuň, město hřecké, a zavřeli se Korsuňané v městě. I stál Vladimír ob tu stranu města v přístavu, jedno stěhlšák vzdáli od města; i bránili se z města silně. Vladimír pak obhlhl

a) kde jste byli a co jste viděli Hřp.

b) kterak ve chrámě konali službu Hřp.

město, a lidé v městě ocháblí. I řekl Vladimír k měšťanům: 988

„Nezdáte-li se, i po tři léta chci tu státi.“ A oni nedbali toho. Vladimír pak zřídil vojsko své, a dal sypati k městu nášp. Zatím, co tyto sypali, Korsuňané podkopavše zeď městskou, sypanou zemi kradli a nosili k sobě do města, sypající ji prostřed města; vojínové pak přisypávali více, a Vladimír stál. A ať, muž jeden Korsuňský, jmenem Anastas, střehli, napaav takto na střele: „Studnice, kteráž jest za tebou od východu, z té voda teče po troubě; kopej a přejmi.“ I uslyšav to Vladimír, pohlhl na nebe a řekl: „Vypní-li se toto, dám se pokřtiti.“ A tu hned kázal kopeťi naproti trubám, a přejali vodu; lidé osláblí žízní pro nedostatek vody a vzdali se. A Vladimír vešel do města i družina jeho. I poslal Vladimír k císařům, Basilijovi a Konstantinovi, řka takto: „Ať, vzal jsem slavné město vaše, a slyším toto, že máte sestru, která jest ještě pannou; jestliže jí za mě nevdáte, učiním městu vašemu, tak jakož jsem tomuto učinil.“ I uslyšavše to císařové, byli zarmouceni, a oznámili mu, řkouce takto: „Nesluší křesťanům pohany za muže bráti a za ně vdávati; pokřtíš-li se, tubdy i toho dosáhneš, i království nebeské obdržíš, a budeš s námi jedné víry; pakli toho nechceš učiniti, nemůžem vdáti sestry své za tě.“ Uslyšav to Vladimír, řekl poslaným od císařův: „Povězte císařům takto: že já se pokřtiti dám; že jsem vyzpytoval již prvé těchto dnů zákon váš, a libí mi se víra vaše i služby boží, jakož mi o nich oznámili poslaní námi mužové.“ I uslyšavše to císařové, byli rádi a přemlouvali sestru svou, jmenem Annu, i poslali ku Vladimírovi, řkouce: „Dej se pokřtiti, a tehda pošleme sestru svou k tobě.“ Vladimír pak řekl: „Nechť přijdou se sestrou vaší a pokřtí mne.“ I poslechli císařové a poslali sestru svou, a s ní některé vysoké důstojníky a duchovní. A ona nechtěla jíti: „Jako do zajetí,“ prý. „Jdu, lépe bylo by mi zde umřít!“ I řekli jí bratři: „Což, obrátí-li nějak

[86]

988 Bůh nebo zemí kruskou na pokání, a zemí Hřeckou zba-

vší od své vládky: vidíš-li, jak mnoho zlého způsobili Ruso-
vé Hřeckom? a i nyní nepujdeš-li, též učiní nám.“ A solving
ji přimliti. Ona pak sedajíc do korábu, Ihaba[?] přibuzané
své s plátcem, i odebrala se přes moře. A když přišla k Kor-
sumi, vyšli Korsunámé s poklonou, i uvodli ji do města,
a posadili ji v paláce. Božím pak řízením v též čas rozsto-
nal se Vladimír očíma, i neviděl ničehož a rmoutil se vel-
m[?]. I poslala k němu císařovna, řkouc: „Chceš-li pozbyti
nemocí této, tehdy dej se brzy pokřtiti: neďáš-li, tehdy
toto nedám nepozbudeš.“ Úslyšav to Vladimír řekl:
„Bude-li toto pravda, tehdy v pravdě veliký bude Bůh
Křesťanský.“ I poručil, aby ho pokřtili. A biskup Korsun-
ský s kněžimi císařovninými, dav prvé naučení, pokřtili
Vladimíra: jakmile vložil naň ruku, ihned prozřel. A vidá
Vladimír toto náhle uzdravení, vřelji Boha, řka: „Nyní
teprve spatřil jsem Boha pravého!“ Když pak to viděti
družina jeho, mnozí pokřtiti se dali. A byl pokřtěn ve
chrámě svatého Basileje, a stojí chrám tento v městě Kor-
sumi na místě uprostřed města, kde trh mívají Korsunámé;
palác pak Vladimírův s kraje chrámu stojí po tomto den,
a císařovnin palác za oltářem. A po křtu přivedl císařovnu
na oddávky. Ti pak, kteří toho pávé nevědí, praví, že se
dal pokřtiti v Kyjevě; a jiní praví, že ve Yaslavě; jiní
pak opět jináče vypravují.

Když pak Vladimír byl pokřtěn, učili jej vši křesťan-
ské, řkouce takto: „Ať neoklamou tebe někteří z kacířův,
alž věř, takto říka: Věřím v jednoho Boha Otce, všedržitele,
tvůrce nebe i země — až do konce tu věru. A pak věř v je-
diného Boha Otce nezrozeného, i v jediného Syna zroze-
ného, i v jediného svatého Ducha vycházejícího: tři osoby
dokonalé, myslné, rozdílné číslm i osobou, ale ne bož-

117

... i nevědel, co si počíti Hřp.

118

stvím; neb rozděljuje se nerozdílné, a spojuje se nesmési-

telně. Neb Bůh Otec vždy též přebývá v otcovství, ne-
zrozený, bez počátku, počátek i přičina všech, jediným
nezrozením starší on nežli Syn a Duch, z něhož rodí se
Syn přede všemi věky, a vychází Duch svatý bez času
i bez těla; ve spolek Otce, ve spolek Syn, ve spolek Duch
svatý jest. Syn rovný bytosti otci a brz počátku jako
otec, zrozením toliko různí se od Otce i od Ducha. Duch
jest přesvatý, Otcí i Synu rovný bytostí a věčný. Neb
Otcí otcovství, a Synu synovství, svatému pak Duchu vy-
cházení (náleží). Neb ani Otec nepřechází v Syna nebo
v Ducha, ani Syn v Otce i v Ducha, ani Duch v Syna nebo
v Otce; nelnutečně jsou vlastnosti jich. Ne tři bohové,
jediný Bůh, poněvadž jediné božství ve třech osobách
jest. Z vůle pak Otce i Ducha, aby spasil tvory své, vyšel
z otcovského lůna, od něhož neodstoupil, a všed v panen-
ské lože přecístě jako boží síně, přijal tělo živorné, mluvné
i rozumné, prvé nebyvalé, a vyšel Bůh vtělný, zrodil se
nevyslovitelné, i panenství matka zachovala bez porušení:
netrpěl smíšením, ani rozmíšením, ani proměny, ale zůstav,
kým byl, stal se, kým nebyl, přijav podobu sluhy pravdi-
vé, a ne klamně, ve všem mimo břich nám byl podoben;
neb dobrovolně zrodil se, dobrovolně počal plakat; dobro-
volně žádati, dobrovolně pracoval, dobrovolně ustránil se,
dobrovolně umřel, pravdivé a ne klamně: vše to skutečně,
darmo nepravdané strasti šlovcčenstva. A dav se ukřížo-
vati, smrt podstoupil nevinní, vstav z mrtvých v těle
svém, bez těla zelení na nebesa vstoupil, i sedl po pravici
Oce, a přijde opět ve slávě soudit živých i mrtvých; jakož
vznávej vodou i duchem, přistupuj k nejsvětějším taj-
nostem, věř ve skutečně tělo i krev, přijmi církevní po-
dání, a klan se čestným obrazům, klan se čestnému dřevu
kříže i všelikému kříži, svatým ostatkům i svatým nádo-

119